

Pessar na nietrzymanie moczu

Na czym polega terapia?

dr n. med. Edyta Wlazlak,

dr hab. n. med. Grzegorz Surkont

Pessary to wkładki zakładane do pochwy w celu likwidacji wypadania pochwy i macicy oraz leczenia wysiłkowego nietrzymania moczu. Czasami zmniejszają również objawy pęcherza nadreaktywnego. Znane są od czasów starożytnych. Pierwszym znanym pessarem był owoc granatu umoczony w winie. Następnie pessary były produkowane m.in. z wosku, porcelany czy z gumy.

Obecnie produkowane pessary zwykle wykonane są z miękkiego, elastycznego biokompatybilnego, niealergicznego silikonu, co znacznie poprawia tolerancję leczenia i zmniejsza ryzyko powikłań. Istotne jest, aby silikon był odpowiednio miękki, żeby zakładanie i wyjmowanie pessara było jak najbardziej komfortowe, bez uczucia bólu. Ze względu na elastyczną budowę mogą i powinny być z łatwością zginane, co ułatwia zakładanie i wyjmowanie. Niektóre, obecnie dostępne pessary produkowane są z PCV. Takie pessary muszą być wyrzucone po maksimum 6 miesiącach, ponieważ po tym czasie zaczynają się uwalniać toksyczne substancje.

W przeszłości twarde pessary zakładane były na stałe do pochwy. Ten sposób stosowania powodował czasami upławy oraz odleżyny. Znane są również pojedyncze przypadki przetok po stosowaniu pessarów.

Zgodnie z zaleceniami dr Arabin, obecnie pessary z odpowiedniego silikonu stosowane są tylko w razie potrzeby - jak okulary. Są pacjentki, które stosują pessar tylko podczas spacerów lub sportu, inne podczas przeziębienia lub większego wysiłku. Nierzadko, pacjentki z wysiłkowym nietrzymaniem moczu, noszą pessary tylko podczas aktywności fizycznej, na przykład podczas tańca czy aerobiku. Większość pacjentek zakłada pessar rano, przed wstaniem z łóżka, wyjmując wieczorem, przez północną ścianę. Przed stosunkiem zaleca się wyjęcie pessara. Odpowiedni rodzaj silikonu oraz stosowanie pessara przez wiele godzin, ale z przerwą na noc, powoduje, że nie występują upławy ani odleżyny. Podczas wizyty ginekologicznej przeprowadza się instruktaż, jak samodzielnie wyjmować i zakładać pessar oraz jak go pielęgnować. Okazuje się, że większość pacjentek, nawet starszych i schorowanych, bardzo szybko opanowuje technikę zakładania i wyjmowania pessara. Najczęstszą przyczyną niepowodzenia leczenia nieoperacyjnego za pomocą pessarów jest brak przekonania do tej metody oraz brak praktycznej wiedzy specjalisty.

Podobnie jak okuliści, obecnie ginekolodzy również dobierają pessary używając zestawu produktów. Po zbadaniu

podczas wizyty, zakładane są różne rodzaje i rozmiary pessarów po to, by dobrać ten najodpowiedniejszy. Czasami, po kilku dniach stosowania pessara w domu, okazuje się, że trzeba zastosować inny rodzaj lub rozmiar (jak okulary). Dlatego też, po kilku lub kilkunastu miesiącach zmienia się pessar na inny rodzaj i rozmiar.

U pacjentek z objawami wysiłkowego nietrzymania moczu najczęściej stosowane są dwa rodzaje pessarów: cewkowy oraz cewkowy kołnierzowy.

Pessary cewkowe (pessary pierścieniowe z kulistym zgrubieniem na okolicę cewki moczowej i z aluminiowym rdzeniem) wykonane są ze specjalnego, elastycznego materiału. Nitka do trzymania, kupiona osobno, może zostać przymocowana z obu stron kulki, co stabilizuje pessar pod cewką i ułatwia jego wyjęcie.

Pessar cewkowy
(materiały autorów)

Wskazane są one przede wszystkim u pacjentek z wysiłkowym lub mieszanym nietrzymaniem moczu, bez obniżenia pochwy lub z niewielkim obniżeniem ścian pochwy oraz wydolną przeponą miednicy. Podczas wkładania pessara cewkowego zgrubienie powinno być umieszczone tak, by znalazło się pod cewką moczową. Powodzenie terapii z użyciem pessarów cewkowych zależy od ich prawidłowego dopasowania. Rozmiar powinien być tak dobrany, aby uzyskać jak najlepszy efekt w zakresie trzymania moczu podczas kaszlu w pozycji stojącej. Zmiany urodynamiczne obserwowane w czasie stosowania pessara są bardzo podobne do tych, które można zaobserwować po operacji. Zgrubienie pessara może również zapobiegać przedostawaniu się niewielkich ilości moczu do cewki moczowej, co może dawać korzystny efekt także w zakresie naglącego lub mieszanego nietrzymania moczu. Z kolei pessary cewkowe kołnierzowe (ze zgrubieniem na okolicę cewki), stosuje się u pacjentek z wysiłkowym lub mieszanym nietrzymaniem moczu oraz z współwystępującymi zaburzeniami statyki narządu płciowego.

Natomiast pessary kostkowe są samoutrzymujące się poprzez wytworzenie efektu podciśnienia (przyssania), co pozwala na ich lepszą stabilność, nawet jeśli mięśnie dna miednicy nie są wystarczająco silne, aby stosować inne pessary.

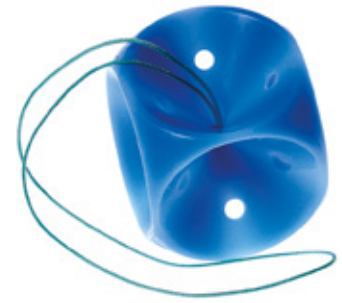

Pessar cewkowy kołnierzowy (materiały autorów)

Pomocny w leczeniu objawów pęcherza nadreaktywnego oraz nietrzymania moczu, współistniejących z wypadaniem pochwy i macicy. Jednak nie jest to typowy pessar do likwidacji objawów nietrzymania moczu.

Pessar kostkowy u kobiet z nietrzymaniem moczu przede wszystkim służy do wspomagania ćwiczeń mięśni dna miednicy mniejszej. Często jest stosowany przy różnych stopniach obniżenia pochwy i macicy, również w całkowitym wypadaniu macicy i pochwy. Bywa, że jest

Pessary są obecnie jednym z najczęściej stosowanych sposobów leczenia zachowawczego zachowawczego nietrzymania moczu u kobiet. W przypadku, gdy leczenie nieoperacyjne nie działa, pacjentka kierowana jest na operację. Należy pamiętać, że obecnie, po odpowiedniej diagnostyce przedoperacyjnej i dzięki indywidualnie zaplanowanemu zabiegowi operacyjnemu, większość pacjentek można wyleczyć z wysiłkowego nietrzymania moczu.

Pessar kostkowy (materiały autorów)

Operacje z użyciem taśm w woj. lubelskim

W bieżącym numerze Kwartalnika NTM prezentujemy Państwu wykaz placówek z województwa lubelskiego, w których wykonuje się refundowane zabiegi operacyjne na nietrzymanie moczu przy użyciu taśm syntetycznych. Obecnie, na 67 publicznych oraz prywatnych szpitali w województwie, które dysponują 43 oddziałami ginekologicznymi, ginekologiczno-położniczymi, 2 oddziałami ginekologii onkologicznej oraz 36 oddziałami urologicznymi dla dzieci i dorosłych (źródło: www.rpwdl.csioz.gov.pl), tego typu operacje przeprowadza się w 19 placówkach. Zabiegi stosowane w leczeniu NTM

wykonywane są zarówno na oddziałach ginekologiczno-położniczych, ginekologicznych, jak i urologicznych. Porównując obecną sytuację ze statystykami z 2011 roku, sytuacja uległa nieznacznej zmianie. Wówczas zabiegi z użyciem taśm wykonywano w 17 placówkach. Na terenie woj. lubelskiego w 2013 r. wykonano 675 zabiegów, z kolei w 2014 r. było ich 535 (-20,7%). Ze względu na nieudostępnienie danych przez oddział wojewódzki NFZ w Lublinie, poniższa lista nie zawiera liczby zabiegów zrealizowanych w poszczególnych placówkach.

Zabiegi operacyjne na nietrzymanie moczu z użyciem taśmy w roku wykonane w placówkach województwa lubelskiego

LP	NAZWA ŚWIADCZENIODAWCY
1	WOJEWÓDZKI SZPITAL SPECJALISTYCZNY IM. STEFANA KARDYNAŁA WYSZYŃSKIEGO SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W LUBLINIE
2	SAMODZIELNY PUBLICZNY SZPITAL KLINICZNY NR 4 W LUBLINIE
3	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH W LUBLINIE
4	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W PUŁAWACH
5	WOJEWÓDZKI SZPITAL SPECJALISTYCZNY W BIAŁEJ PODLASKIEJ
6	SAMODZIELNY PUBLICZNY WOJEWÓDZKI SZPITAL SPECJALISTYCZNY W CHEŁMIE
7	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W KRASNYMSTAWIE
8	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ WE WŁODAWIE
9	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W TOMASZOWIE LUBELSKIM
10	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W SZCZEBRZESZYNI
11	SAMODZIELNY PUBLICZNY SZPITAL WOJEWÓDZKI IM. PAPIEŻA JANA PAWŁA II W ZAMOŚCIU
12	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W HRUBIESZOWIE
13	CENTRUM MEDYCZNE MEDICOS S.A. W LUBLINIE
14	"KLINIKA" SP. Z O.O. NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W UPADŁOŚCI LIKWIDACYJNEJ W NAŁĘCZOWIE
15	CENTRUM MEDYCZNE "SANITAS" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ W LUBLINIE
16	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ NR 1 W BEŁŻYCACH
17	ARION SZPITAL SP. Z O.O. W BIŁGORAJU
18	AMG CENTRUM MEDYCZNE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ W RYKACH
19	POWIATOWE CENTRUM ZDROWIA SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ W OPOLU LUBELSKIM